

A TANÍTÁS METAFORÁI

Szerző:

Pinczésné Palásthy Ildikó (PhD)
Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Szerző e-mail címe:
palasthy.ildiko@drhe.hu

Lektorok:

Mező Ferenc (PhD)
Eszterházy Károly Egyetem

Hanák Zsuzsanna (PhD)
Eszterházy Károly Egyetem

...és további két anonim lektor

Absztrakt

Tanulmányunkban a metafora fogalom értelmezésén túl a metafora-módszer néhány pedagógiai-pszichológiai alkalmazási módozatára mutatunk rá, majd ismertetjük saját vizsgálatunkat. Eredményeink igazolják, hogy tanítójelölt hallgatók körében is hatékonyan alkalmazható a metafora-módszer: válaszaik mentén sajátos asszociációs háló rajzolódik elénk. A tréning-keret lehetőséget nyújt a fókuszált fogalmak mögötti nézetek, vélemények feltárására, valamint az élmények feldolgozására.

Kulcsszavak: metafora, kutatási módszer, tanítóképzés

Diszciplínák: pedagógia, pszichológia

Abstract

METAPHORS OF TEACHING

In our study, we attempt to highlight both the interpretation of the concept of metaphor and the introduction of the so-called 'metaphor-method', and, we also point out some of the pedagogical-psychological ways of applying the 'metaphor method'. Finally, we intend to present the results of our research. Our results prove that 'metaphor-method' can effectively be used among the primary school teacher candidate students: along with their answers, a special association network is drawn to us. The training framework provides an opportunity to explore the views and opinions behind the targeted concepts and to process the experiences.

Keywords: metaphor, research method, primary school teacher training

Disciplines: pedagogy, psychology

Pinczésné Palásthy Ildikó (2019): A tanítás metaforái. *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*, 2019/1, 23–31. doi: [10.35405/OXIPO.2019.1.23](https://doi.org/10.35405/OXIPO.2019.1.23)

Nil novi sub sole. (Nincs új a nap alatt.)

Horatius: Ars poetica

A metafora szó az ókortól ismert kifejezés. Gazdag produkciófelületét mi sem bizonyítja jobban, minthogy több tudomány (irodalom, retorika, stilisztika, stb.) fogalmi rendszerében is fellelhető.

Tanulmányunkban először a metafora fogalom értelmezésére fókuszálunk, majd a metafora-módszer néhány pedagógiai-pszichológiai alkalmazási módzatára mutatunk rá, végül ismertetjük saját, e téma és módszer vonatkozásában tanítójelölt hallgatók körében végzett vizsgálatunkat.

A szóképek

A szókép elsődlegesen a stilisztika által használt kifejezés. Már az ókori görögök felismerték a nyelv azon sajátos viselkedését, hogy a megnevezett dolog *önmagán túl valami mást is jelenthet*. Innen eredeztethető a görög trópus (fordulat) megnevezés is. Fordulat, forgatás, átfogatás, átvitel, azaz egy fogalom, jelenség nevének átvitele valamely másik fogalomra, jelenségre a köztük lévő kapcsolat alapján. Tehát a szókép az a nyelvi-fogalmi jelenség, amely valamilyen jelentésátvitelt tartalmaz.

„A szóképek fő funkciója az, hogy a mondanivalót szemléltetéssel, elképzeltetéssel, az elvont fogalom megérzéskítésével illetve az érzéki fogalomnak érzéki képhez való kapcsolásával megvilágítsa.” (Fábián, Szathmári és Terestyén, 1958, 80. o.) Ez a névátvitel sajátos szerkezete révén valósul meg: két részből, egy fogalmi síkból (vagy egyszerűen fogalomból), és egy képi síkból (egyszerűbben: kép) áll. A fogalmi és a képi sík összekapcsolásának módja határozza meg a szókép típusát. (Kövecses, 1998, Vámos, 2001)

A hazai és külföldi jelentéstani és stilisztikai szakirodalom a szóképeknek két fő kategóriáját különíti el a névátvitel kritériuma, a fogalmi és képi sík kapcsolatának jellege alapján (Fábián, Szathmári és Terestyén, 1958):

1) A névátvitel történhet a két fogalom, jelenség valamely közös vonása alapján, például külső és belső hasonlósága alapján. Ilyenkor metaforáról beszélünk.

2) „Ha a névátvitelt a két fogalom, jelenség, dolog közt levő térbeli, időbeli, anyagbeli érintkezésen alapuló kapcsolat vagy ok és okozat viszonya indokolja, metonímiáról van szó.” (Fábián, Szathmári, Terestyén, 1958, 79. o.).

A *metonímia típusú képekben* a fogalmi és a képi sík között a kapcsolatot az *érintkezés* teremti meg. Az érintkezés különféle jellegű lehet: például jelölhetünk egy dolgot a *helyével* (alszik a *bázi*), *idejével* (a jövő gyermekei), *anyagával* (egymást péppé verik).

A *metafora* esetében a névátvitel két jelentés részleges közösségén, vagy két jeltárgy, a fogalmi és a képi oldal hasonlóságán alapul. A csoport névadója a *metafora* (gör. „átvitel”): az egyik dolog nevét átvisszük a másikra. Arisztotelész, akit a stilisztika atyjának is szoktak nevezni, Poétikájában így ír a metaforáról: „A jó metaforák használata a hasonló vonások felismerésén alapul.” (Arisztotelész, 1974, 54.o.).

S valóban, a jelenséget mindannyian ismerjük és használjuk, fogalmi szinten is az általános műveltség része, gyakorlatilag érettségi anyag. Így tudjuk, hogy több *típusa* létezik. Arisztotelész még csupán egy trópusat ismer, a metaforát, Quintilianus már 14 fajtáját különbözteti meg (Fábián, Szathmári és Terestyén, 1958).

A metaforaelméletek különbséget tesznek a költői, művészi és a köznyelvi metaforák (pl. asztalt bont vagy aranyos gyermek) között. De legáltalánosabban a szerkezeti szempont szerinti felosztás ismert:

- *teljes a metafora*, amennyiben a képi és a fogalmi sík egyaránt megjelenik. Például: „Szívemnek gyöngyháza, lelkem Iluskája”,
- *egyszerű* vagy egytagú a metafora, ha csupán a képi sík adott. Például: „Amott ül egy tüzök magában”.

A metaforával rokon kép a *hasonlat* is, amely abban különbözik a metaforától, hogy a fogalmi és a képi sík között nem azonosítás, hanem egy kevésbé szoros kapcsolat, a *hasonlítás* ismerhető fel – nyelvi

szempontból is: „Szeretlek, mint anyját a gyermek...”. A továbbiakban ennek moduláló szerepe lehet.

A metafora mint kutatási módszer

A világ megismerésében a metaforának kiemelt szerepe van. Bencze Lóránt azt a felfogást képviseli, miszerint a szóképek nem tekinthetők valamiféle „szemantikai balesetnek”, hanem a gondolkodás és a kommunikáció nélkülözhetetlen eszközei: a nyelv „szükségképpen metaforikus, nemcsak a költészetben, hanem a köznyelvben, sőt a tudományos nyelvben is” (Bencze, 1996, 284. o.). A metafora meggyőződése szerint „az emberi gondolkodás szükségszerű velejárója” (Bencze, 1996, 271.o.).

A fentiekben láttuk, hogy a metafora olyan nyelvi eszköz, melynek segítségével képesek vagyunk absztrakt tartalmak konkrét módon való kifejezésére. Érthető tehát, hogy a metafora-vizsgálat a 80-as évektől kezdve egyre gyakoribb a tudományos kutatásokban, amikor olyan jelenségekről van szó, amelyek másként nem vagy nehezen értelmezhetők, hiszen lehetővé teszik a nehezen verbalizálható és tudatosítható tartalmak előhívását, feltárását is (Vámos, 2003).

Az utóbbi években egyre több kutató ismerte fel, hogy a kognitív metaforaelmélet teoretikus felvetései helytállóak, s módszertana multidiszciplináris keretet nyújt bonyolult érzelmi és kognitív elemeket is tartalmazó struktúrák vizsgálatához, változásuk követéséhez (Baranyainé Kóczy, 2017, Falus, 2006).

Mindezt alátámasztandó utalunk a Magyarországon is látványosan terjedő coaching módszerre. A *business coaching* vezetőknél, menedzsereknek, de egész csapatoknak is segít projektek hatékony kivitelezésében, konfliktusok kezelésében. A kreatív coaching-módszerek között említik meg (Werhle, 2019) a metafora technikát:

- akcióorientált coaching technika
- intervenció, konfrontatív módszer
- átkeretezés
- *metafora*
- imagináció, stb.

A hétköznapi, *párkapcsolati coaching*ban két fogalomtartomány között keresnek megfeleléseket. Egy konkrét példával élve az *Utazás* és a *Szerelem* fogalmi tartomány egymással való azonosítása révén a fogalmi metafora (A szerelem utazás), a leképezéssel alkotott szókapcsolatok, metaforikus nyelvi kifejezések (hosszú utat tettünk meg) révén történik meg az élmény, a kapcsolati nehézségek megértése, feldolgozása (Kövecses, 2005):

Forrás: UTAZÁS	Cél: SZERELEM
Az utasok	A szerelmesek
A jármű	A szerelmi kapcsolat
Az utazás	A kapcsolatot alkotó események
A megtett távolság	A kapcsolatban elért haladás
Az úton lévő akadályok	A kapcsolat nehézségei
Válaszutak	A kapcsolat célja

A pedagógusképzésben kulcskérdés, hogy a pedagógiai, pszichológiai fogalmakat a hallgatók hogyan értelmezik. Értik-e egyáltalán? Mekkora nehézséget jelent számukra, hogy a fogalmak természetüknél fogva mindig ugyanarra vonatkoznak, miközben a róluk alkotott elképzelések az elméletek sajátosságainak megfelelően különbözhetnek (Csapó, 1998, Vámos, 2001)?

Különböző kutatások igazolják, hogy a pedagógiai, pszichológiai fogalmaink megértéséhez, a fogalmak mögötti jelentés vizsgálatához a metafora mint kutatási módszer tökéletesen használható.

A *pedagógusi tevékenységhez kapcsolódó metaforák* gyűjtésére többféle eljárás áll rendelkezésre (Vámos, 2003), melyek közül néhányat bemutatunk.

A *Hasonlat* esetében az alábbi nyelvtani formulák, gyakorlatilag kötőszók alkalmazását várjuk a vizsgálati személyektől egy meghatározott célfogalom értelmezésére:

Mint
Mintegy
Míntha
Miként
Akár
Gyanánt
Valamiként
Olybá, stb.

Ennek egy változatával találkozunk Fenyő Imre (2006) a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának Neveléstudományi Tanszékén végzett OTKA kutatásában, melyet középiskolások körében végzett *Az iskola olyan, mint...* mondat befejezése az alábbi forrásfogalomköröket rajzolta elő:

- börtön (példák: laktanya, zárka, rabszolgatartó ültetvény, zárda, elmeógyógyintézet, koncentrációs tábor)
- (együtt)működés (példák: méhkaptár, hangyaboly, gépezet, kinyíló virág, zakatoló vonat)
- univerzum (példák: város, világ, ország, tenger, paletta, piac),
- adatbázis (példák: világháló, könyvtár, múzeum, tudáshalmaz),
- környezet (példák: rom, palota, csatatér),
- eszköz (példák: lépcsőfok, mankó, lehetőség, segítség, gyógyszer, reménysugár).

A válaszok arra utalnak, hogy az iskola mint célfogalom különböző, gyakran szélsőséges érzelmeket is hordozó jelentéshorizonttal rendelkezik.

Metafora-provokáció egy körülhatárolt fogalomkörből várja a vizsgálati személyek választását adott fogalom, jelenség értelmezéséhez. Például „A szülők (tanulók) sokféleképpen gondolkodnak a tanárokról. Az alábbi listáról válassza ki azt a hatot, amelyek Ön szerint leginkább illenek a tanárra!” felszólításra érkezett válaszok (Szivák, 2002):

Állatidomár	Órmester
Bíró	Pilóta
Edző	Rabszolga
Eladó	Rendező
Gazdasszony	Színész
Idegenvezető	Szobrász
Karmester	Szolga
Kereskedő	Szülő
Kertész	Vendéglátó
Művész	

Szivák Judit eredményei a tanár célfogalom tipikus képei vonatkozásában nagymértékben egybecsengenek Ben-Peretz és tsai (1996, id. Szivák, 2002) tapasztalataival:

Állatidomár	Állatorvos
Kereskedő	Karmester
Bábművész	Showman
Bíró	

Az RWCT-program (Reading and Writing for Critical Thining – Olvasás és írás a kritikai gondolkodásért) is alkalmaz olyan kooperatív technikákat, interaktív és reflektív tanulási módszereket, amelyekkel hatékonyabbá lehet tenni a tanítás-tanulás folyamatát, továbbá közelebb lehet hozni nehezen értelmezhető, megfogalmazható fogalmakat, jelenségköröket (Fábián, 2015).

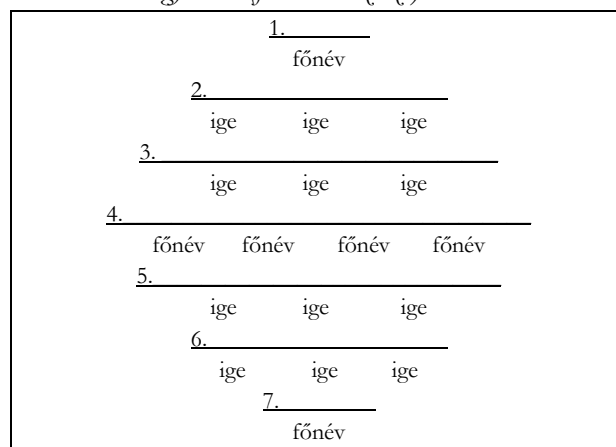
Kimondottan kedvelt eljárás az *Ötsoros*, ami egy speciális versformát jelent - a ráhangolódás szakaszában az előzetes ismeretek felidézését, a reflektálás szakaszában pedig az összegzést szolgálva. Ennek formája:

1. sor: egy szó, maga a téma (1 főnév)
2. sor: két szó, a téma jellemzése (2 melléknév)
3. sor: három szó, a témával kapcsolatos cselekvések (3 ige vagy igenév)
4. sor: négy szó, a témával kapcsolódó személyes érzések, gondolatok megfogalmazása (4 szó)
5. sor: egy szó, a téma lényegének újrafogalmazása, összefoglalása, szinonimája (1 szó)

Ennek a módszernek ismertek további módszer-variánsai, mint például a négy soros, hatsoros.

Hasonló elven működik a *Gyémánt-technika* (lásd: 1. ábra).

1. ábra: A gyémánt (forrás: a Szerző)

A provokált metaforára emlékeztet a Bárdossy Ildikó és Dudás Margit (2011) által ismerttetett eljárás, melyben Szűcs Édua invenciózus képeit használják hívóingerként: *Erről a képről az jut eszembe...* A képeket szerzői jogi aggályok miatt nem áll módunkban közölni.

A *Metafora-háló*t táblázatos analógiával Vámos Ágnes (2001) alkalmazta egyetemisták körében (lásd: 1. táblázat).

Az instrukció:

„*Gondolkodjon így: ha az iskola színház, akkor a tanár...*”

1. táblázat: *Metafora-háló* (forrás: Vámos, 2001)

Iskola	Tanár	Tanuló	Nevelés	Tanulás	Tanítás
színház					
	eladó				
		versenyző			
			faragás		
				várépítés	

Látjuk tehát, hogy mindegyik metafora-technikának az a célja, hogy a vizsgált személy a szóképek valamelyik formáját használja fel a válaszadáshoz.

Módszer

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Kölcsény Ferenc Tanítóképzési Intézetében a végzős tanítójelölt hallgatók kéthónapos összefüggő tanítási gyakorlatához pályaszocializációs tréning kapcsolódik. A tréningen alkalmazott gyakorlatok adták az ötletet, hogy egyrészt a szerzett tapasztalataik, benyomásaik feldolgozásához, másrészt az el

méleti tanulmányaik gyakorlattal való szembesítése, megerősítése szándékával éljünk a metafora-módszer alkalmazásának lehetőségével.

Azt *feltételeztük*, hogy a metafora-módszer a pedagógus professzió e sajátos területén, a közoktatási/köznevelési rendszer meghatározott fázisában, az alsó tagozaton dolgozó tanítók, így a tanítójelöltek körében is alkalmazható, képzés- és pályadekvát felismerésekhez vezető eljárás.

Minta

A *vizsgálati mintába* három évfolyam összesen 45 hallgatója tartozott (lásd: 2. táblázat).

2. táblázat: A vizsgálati minta (forrás: saját szerkesztés)

Tanév	Hallgatói létszám
2016/17.	16 fő
2017/18.	13 fő
2018/19.	16 fő
Összesen:	45 fő

A három évfolyamon mindössze két férfi hallgató volt, így a minta tagolását nem tartottuk indokolt-nak.

Eszköz

A metafora-módszer variánsai közül a mondatbe-fejezéssel éltünk az alábbiak szerint: „*Mondatbe-fejezés*. Kérem, fejezze be az alábbi mondatokat!

- A tanító (olyan) ...
- A tanuló (olyan) ...
- A tanítás (olyan) ...
- Az iskola (olyan) ...”

A pályaszocializációs tréningen indoklást is kér-tünk, amik megbeszélésére kiscsoportban került sor – jelen tanulmányban ennek ismertetésére nem tér-rünk ki.

Eredmények

Az eredmények feldolgozásához a *tartalomelemzés* módszerét választottuk: az egyes célfogalmakhoz asszociált metaforákat a forrásfogalmak tartalmi összefüggései szerinti kategóriákba rendeltük – így a kvantitatív és kvalitatív elemzés igénye egyaránt kielégülhet.

A *tanító* célfogalom esetében öt forrásfogalmi csoport volt felismerhető. A vizsgálati személyek jelentős köre (37 %-uk) a gyerekek terelését, irányít-ását emelte ki a

- pásztor (terelő),
- iránytű (iránymutató),
- vezető fogalmak (sőt volt, aki még a jószándékú jelző alkalmazását is fontos vél-tel) használatával.

14 fő (11 %) a gyermekek szükségletének kielégít-ését tartotta a legfontosabb forrásfogalomnak az alábbi forrásfogalmakat alkalmazva:

- anya,
- tyúkanyó,
- második anya (pótanya).

Hasonló, bár léptéknyi különbség érzékelhető há-rom fő esetében (6,66 %), akik a gyerek számára mindent előteremtő szerepet hangsúlyozták a

- varázsló,
- Tündérkeresztanya metaforákkal.

Öt hallgató (11 %) a tudásátadást, ismeretközve-títést tartotta fontosnak:

- tudós,
- bagoly

Négyen (8,88,%) a klasszikus

- színész,
- előadó,
- híresség pozíciót emelték ki.

S volt egy (2,2 %) az eddigi kategóriákba nem so-rolható metafora is, a Főnix-madár, ami egyrészt klasszikus debreceni szimbólumnak tekinthető, másrészt az állandó megújulási képességet emeli ki, így feltételezhetően valamely személyes megtapasztalás áll mögötte.

A *tanuló* célfogalomhoz négy forrásfogalom tár-sítható a hallgatói metaforáknak köszönhetően. A vizsgálati személyek 37 %-a (17 fő) az élet, a fejlődés lehetőségét magában hordozó metaforákat fo-galmazott meg:

- rügy,
- tojás,
- mag,
- gyökér.

Azt, hogy már egy elért fejlettségi szinten lévő gyerekek lépnek be az alsó tagozatra, s számítanak a tanító segítségére a továbbfejlődésben, hordozza magában az ugyancsak 37 %-nyi (17 fő)

- növény,
- virág,
- madár,
- sőt az Aladdin metafora is.

A saját szerep, jelentőség, feladat, a formálás, beavatkozás igénye jelenik meg 22,2 % esetében (10 fő) a

- faragásra váró faanyag,
- kőtömb,
- agyag,
- anyag formájában.

Egy hallgató (2,2 %) egy igen furcsa metaforával élt: a kiselefánt, aki tigrisnek képzelni magát metaforát használta. A gyermekek esetlensége, koordinációs problémái, önértékelési zavarai, nevelési problémái állnak magyarázatként rendelkezésre.

A *tanítás* célfogalom forrásfogalmi kategóriái kiegyenlítettebb képet mutatnak: 13 fő (28,8 %) a technikai kivitelezés, a módszertani megvalósítás élményszerűségét emeli ki a

- Rubik-kocka,
- kincsesláda,
- bűgőcsiga,
- játék metaforák révén.

Közel azonos (12 fő, 26,6 %) az élet-analógia megjelenése a

- kotlási folyamat,
- kertészkedés (nyírbálás, gyomlálás, ápolás),
- víz (egy-egy csepp víz),
- öntözés metaforákban, illetve

az alkotás, formálás, valamilyen érték létrehozását jelző

- hivatás,
- művészet,
- teremtés fogalmak által sugallva.

A nehézségekre, a kiegyenlítetlenségre, kiszámíthatatlanságra utalnak a

- hullámvasút,
- kirándulás,
- utazás,
- izgalmas négyéves sorozat metaforák (8 fő, 17,4 %).

Az *iskola* célfogalom forrásfogalmi egyszerre tekinthető közhelyszerűnek és meglepőnek. A vizsgálati személyek 42 %-a (19 fő) az intézmény oltalmát, védelmet nyújtó jellegét hangsúlyozza, amikor az

- otthon,
- második otthon,
- fészek,
- sőt a palota metaforákat használja - ez utóbbiban a hátrányos helyzet is felsejlik.

17 fő (37 %) az ismeretszerzés fontosságára utalnak a

- lehetőségek tárháza,
- tudás háza,
- műhely metaforák.

A társadalom működésének modellálása, a szociális tanulás színtere mutatkozik meg a

- mini város (mini falu),
- piramis,
- diktatúra forrásfogalmaknak köszönhetően (8 fő, 17 %).

El se tudjuk képzelni, milyen személyes tapasztalatokra tettek szert gyakorlatuk során az iskolai osztályok fegyelmezése terén azok a hallgatók, akik:

- a cirkusz,
- a méhkas,
- a tömegkatasztrófa,
- a káosz metaforákat használták (6 fő, 13 %).

Itt szembetűnő, hogy bár vártuk, két forrásfogalom nem jelent meg az értelmezés során: az előzmények (tanuló, tanítás) ismeretében hiányoljuk az „iskola – kert” fogalom és kép összekapcsolását, valamint a szakirodalmi eredmények (Vámos, 2001) okán értetlenül állunk a klasszikus színház-kép elmaradása előtt.

Megvitatás

Közel négy évtizedes tréningvezetésben szerzett tapasztalataink alapján meggyőződésünk, hogy a pályaszocializációs tréningek jelentős szerepet töltenek be a tanítóvá válás folyamatában:

- az önreflexió kultúráját erősítik,
- az életstratégia, pályakép ki- és átgondolására nyújtanak lehetőséget és
- segítenek a felmerülő problémák megoldásában, az élmények, tapasztalatok feldolgozásában.

Végzős, összefüggő gyakorlatokon lévő tanítójelölt hallgatók körében a metafora-módszer alkalmazása során sajátos fogalmi kör, asszociációs háló rajzolódik elénk. Pálya- és élethelyzet-specifikusnak tekinthető, hogy vizsgálati személyeink a tanító célfogalom kapcsán a gyermeki intellektuális és érzelmi szükségletek kielégítésére fókuszálnak, a tanítványokban az élet, a fejlődés lehetőségét látják elsődlegesen. Ugyanakkor a pályájuk kezdetén szembeesülve valós élethelyzetekkel aggályosnak vélik saját módszertani hiányosságaikat és a nevelési helyzetek megoldásának problémás voltát.

A pályaszocializációs tréning formája nemcsak keretet adott, hanem védettséget is nyújtott, s hozzásegített ahhoz, hogy felismerjék hallgatóink, mindezen nehézségekben, nehézségekkel nincsenek egyedül, hasonló problémákkal küzdenek hallgatótársaik is.

Vizsgálatunk alátámasztotta azt a feltételezésünket, hogy az alsó tagozatos gyerekek nevelésére készülő tanítójelöltek körében – akár tréningkeretek között – is eredményesen alkalmazható a metafora-módszer.

Korlátozások

A fentiekben leírt eredmények a minta alacsony volta miatt természetesen csak a vizsgálatban részt vevő tanítójelöltekre vonatkozathatóak.

Konklúzió

A metafora-módszer alkalmazására irányuló vizsgálatunk saját munkásságunkban első próbálkozásnak tekintendő, de hozadéka miatt mindenképpen várható folytatása. A jövőben természetesen igyekszünk kiküszöbölni a minta méretével kapcsolatos problémákat, keressük a megoldást kvantitatív eljárások szélesebb körének bevonására, s mélyreható elemzés alá kívánjuk vetni a metafora-választások indoklását.

Eredményeink egyértelműen igazolják, hogy a metafora-módszer a célfogalom különböző elemeire való utalás révén alkalmas hallgatóink sajátos as-

pektusú megismerésére. Látjuk annak a lehetőségét is, hogy összehasonlítsuk a tanító pályára készülők különböző szintjein álló hallgatók, továbbá a pálya eltérő fázisaiban dolgozó tanítók által asszociált metaforákat.

Úgy véljük, a kvantitatív és kvalitatív elemzés lehetőségét nyújt annak megvilágítására is, hogyan értelmezik hallgatóink a pedagógiai, pszichológiai fogalmakat, metaforáik eltérnek-e, s ha igen, milyen vonatkozásban a pedagógus professzió más szintjein dolgozókéétól, jellemző-e rájuk pálya-adekvát fogalomértelmezés.

IRODALOM

- Arisztotelész (1974). *Poétika*. Magyar Helikon, Budapest.
- Baranyiné Kóczy, J. (2017). Mi a kulturális metafora? *Magyar Nyelvőr*, 140, 404–425.
- Bárdossy, I. és Dudás, M. (2011). *Pedagógiai nézetek. Tanári mesterképzést bevezető tanulási/tanítási programoktatók és hallgatók számára*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.
- Bencze, L. (1996). A szóképek, az alakzatok és a metaforaalkotás. Trópusok és figurák. In: Szathmári, I. (Ed.). *Hol tart ma a stílusztika? Stíluselméleti tanulmányok*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, pp. 234–309.
- Csapó, B. (1998). Az iskolai tudás vizsgálatának elméleti keretei és módszerei. In: Csapó, B. (Ed.). *Az iskolai tudás*. Osiris Kiadó, Budapest. pp. 11–37.
- Fábián, Gy. (2015). *Kritikai gondolkodás az osztályteremben*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Fábián, P., Szathmári, I. és Terestyéni, F. (1958). *A magyar stílusztika vázlatja*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Falus, I. (2006). *A tanári tevékenység és a pedagógusképzés új útjai*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Fenyő, I. (2006). *Az iskola olyan, mint... Hogyan élnek meg a tanulók az iskolát?* (Letöltés: 2019. 02. 17.) Web: <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=341>

- Kövecses, Z. (2005). *A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe.* Typotex Kiadó, Budapest.
- Szivák, J. (2002). *A pedagógusok gondolkodásának kutatási módszerei.* Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Vámos, Á. (2003). *Metafora a pedagógiában.* Gondolat Kiadói Kör, Budapest.
- Vámos, Á. (2001). Metafora felhasználása a pedagógiai fogalmak tartalmának vizsgálatában. *Magyar Pedagógia*, 1, 85–108.
- Werhle, M. (2019). A 100 legjobb coaching gyakorlat. Coachok gyakorlati kézikönyve. Z-Press Kiadó, Miskolc.